

ВІСТІ Всеукраїнської Академії Наук

1 9 3 4
ВЕРЕСЕНЬ-
ЖОВТЕНЬ

№ 6-7

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

КИЇВ, ВИДАВНИЦТВО ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ВІСТІ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

№ 6-7

ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 1934 р.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

КИЇВ 1934

ВИДАВНИЦТВО ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

Бібліографічний опис цього видання вміщено в „Літопису українського друку“, „Катковому репертуарі“ й інших поміжниках Української Книжкової Палати.

Відповід. редактор *О. В. Палладін*
Художній редактор *В. Г. Єгоров*
Відповід. коректор *С. М. Масютин*

Друкується з розпорядження Всеукраїнської Академії Наук

Неодмінний секретар академік *О. В. Палладін*

З друкарні-літографії Всеукраїнської Академії Наук.

ПРОМОВА НАРКОМА ОСВІТИ УСРР АКАД. В. П. ЗАТОНСЬКОГО НА ПОХОРОНАХ АКАД. М. С. ГРУШЕВСЬКОГО

Сьогодні ми з глибоким сумом ховаємо Михайла Сергійовича Грушевського, члена Всеукраїнської та Всесоюзної Академії Наук, славнозвісного історика.

Його перу належить багато праць, а серед них такі фундаментальні, як „Історія України-Русі“. Грушевський по праву вважається фундатором української буржуазної історіографії.

Михайло Сергійович належав до тих істориків, історична аргументація яких свого часу підірвала ідеологічні підвалини російського царизму, що гнобив його батьківщину.

Грушевський був визнаним вождем буржуазного національно-визвольного руху, що допомагав у свій час розхитувати ненависну „тюрму народів“—російську імперію.

За це переслідував Михайла Сергійовича царський уряд, примусивши його емігрувати.

Лише революція 1905 року дала йому змогу повернутися до Києва.

1917 року, як політик, Грушевський посів ворожі пролетарській революції позиції. Очолюючи Центральну раду, М. С. Грушевський провадив збройну боротьбу проти робітничо-селянської України. Але, опинившись після перемоги соціалістичної революції за кордоном, Грушевський не зупинився на тих ворожих соціалістичній революції позиціях, що їх посідав за часів Центральної ради та послідуючої еміграції. Досвід показав історика Грушевському, що в умовах буржуазного ладу Україна може бути лише колоніальною здобиччю того чи іншого імперіалізму.

Досвід, життя показали історика Грушевському, що пролетарська революція остаточно розбила „тюрму

народів" — вивела з колоніального стану такі, раніш поневолені країни, як Україна, що радянська влада створила всі умови для вільного розвитку Радянської України.

Життя наочно довело, що ширі українські націоналісти є лише агентура інтервентів. Коли стали помітні перші успіхи пролетарської революції в галузі господарського та культурного будівництва, Михайло Сергійович в 1924 році звернувся до радянської влади України з проханням дозволити повернутися на Україну і повернувся на радянську землю, тим допомагаючи прозріти деяким і на Радянській Україні і за кордоном. Ми пригадуємо, як цькували його націоналісти (Могилянський та ін.) за лояльність до радянської влади. В часи гострих класових боїв у Грушевського, звичайно, могли бути ще не раз вагання і хитання, але найпереконливішим для історика Грушевського були життєві факти.

Здійснена більшовиками перша п'ятирічка індустріалізації. Успішно виконуються далекосяжні завдання другої п'ятирічки. За короткий час наздоганяємо, а подекуди випереджаємо капіталістичну техніку. Могутньо розвивається в радянській країні наука, мистецтво. На очах перетворюється село з віковічно обмежено-власницького на соціалістично-колгоспне. Буyno зростають українські кадри нових працівників на всіх фронтах соціалістичного будівництва, кадри нових людей, бо нечувано швидко піднесено пролетарською революцією культурний рівень широких мас.

Ця культура, національна по формі, соціалістична, інтернаціональна по своєму змісту, забезпечує розвиток кожної нації „в сім'ї вольній, новій“, — могутньому Союзу Радянських Республік. Рясні новими заводами-велетнями, красується широкополими колгоспними ланами Радянська Україна, міцніє, шириться, вгору здійснюється українська радянська культура. Вже настала пора не лише червоної столиці—Киеву, а далекому Кам'янцю, що лежить на західному кордоні України Радянської, бути форпостами соціалізму, наочним доказом переваги соціалістичної системи перед капіталізмом, що завів у безвихід економічної кризи, занепаду культури, зубожіння мас.

Вже зараз ми переганяємо в техніко-економічному відношенні західних сусідів, а це лишень перший етап переможного наступу соціалізму.

Пролетарська диктатура підносить науку, мистецтво, кіно, ширить загальну освіту, тоді, коли найбагатші капіталістичні держави викидають на біржу безробіття наукових працівників, закривають театри лишають поза школами тисячі дітей. Країна будованого соціалізму — батьківщина революційного пролетаріату — стала батьківщиною кращих людей всіх націй, всіх рас.

Але ще провадять підривну роботу недобитки капіталістичних класів всередині нашої країни і там, за кордоном, підготовувані різними фашистськими зграями. Класова боротьба триває. Ще й досі дехто з буржуазних інтелігентів орієнтується на капіталістичний захід, сподівається „чуда на Віслі“ чи то на Шпрее, чуда відродження минулої слави західної буржуазії.

Запеклі українські націоналісти готові йти на виучку будьяким фашистам, готові за продати свою батьківщину будьяким загарбникам.

В цей час на схилі довгого життя, аналізуючи об'єктивні факти історії, Михайло Сергійович знаходить в собі сили уявити хибність попередніх висновків з своїх соціологічних теорій, що приводили його на шлях боротьби з диктатурою пролетаріату. Він бачить крах буржуазної цивілізації, визнає перевагу соціалізму. Він шукає і знаходить своє місце серед учених радянської країни.

Радянська влада завжди з повагою ставилася до людей науки, до працівників мистецтва, техніки, культури. Як видатного вченого, вшановуємо ми М. С. Грушевського.

Тут, у столиці Радянської України, в Червоному Києві, знаходить собі останнє пристанище академік Радянської України М. С. Грушевський.

Постанова Раднаркому УСРР

Зважаючи на особливі наукові заслуги перед Радянською Соціалістичною Україною академіка Грушевського М. С., Рада Народних Комісарів УСРР постановила:

З М І С Т

Акад. О. Г. Шліхтер. XVII роковини Жовтня та наукові здобуття ВУАН	3
Акад. М. П. Кравчук. З поточної роботи Інституту математики ВУАН	18
М. М. Левітт. Відділ екології Н.-д. зоолого-біологічного інституту ВУАН	20.
Б. М. Гарцман (Брук). Про співробітництво ВУАН, Укрдержплану та варкоматів	24
Наукові доповіді в ВУАН	29
Акад. М. С. Грушевський	35
Промова наркома освіти УСРР акад. В. П. Затонського на похоронах акад. Грушевського	37
Постанова РНК УСРР з приводу смерті акад. Грушевського	39
Хроніка наукового життя:	
Іноземні вчені, учасники менделєєвського з'їзду, в ВУАН.	41
Вечір пам'яті М. Коцюбинського	42
ВУАН — до ювілею Фірдоусі	43